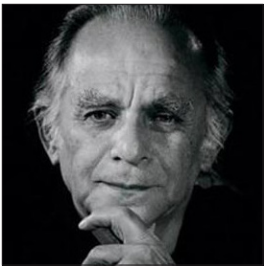

از آن همه دیروز / بازخوانی تاریخ

بی تو، مهتاب‌شبی باز از آن کوچه گذشتم

فریدون مشیری شاعر و تصنیف‌سرای نامدار معاصر سی‌ام شهریور ۱۳۰۵ در تهران به دنیا آمد. بسیار جوان بود که فعالیتش را در مطبوعات آغاز کرد. از سال ۱۳۳۲ تا ۱۳۵۱ مسئول صفحه شعر مجله روشنفکر بود. بسیاری از شاعران مشهور معاصر اولین بار با چاپ شعرهایشان در این صفحات معرفی شدند. او مسئول صفحه شعر مجله سپید و سیاه نیز بود. در همان سال‌ها با مجله سخن به سردبیری

پرویز نائل خانلری همکاری داشت. مشیری توجه خاصی به موسیقی ایرانی داشت و در پی همین دل‌بستگی طی سال‌های ۱۳۵۰ تا ۱۳۵۷ عضویت شورای موسیقی و شعر را دیو را پذیرفت و در کنار هوشنگ ابتهاج، سیمین بهمهانی و عماد خراسانی سهمی بسزرا در پیوند شعر با موسیقی و غنی ساختن برنامه گل‌های تازه داشت. اولین مجموعه شعرش با نام تشنه توغان با مقدمه محمدحسین شهریار و علی دشتی در سال ۱۳۳۴ به چاپ رسید.

از دیگر آثار او می‌توان به این نام‌ها اشاره کرد: گناه دریا، ابر و کوچه، بهار را باور کن، پرواز

با خورشید، آواز آن پرنده غمگین، تا صبح تابناک اهورایی و… معروف‌ترین اثر وی شعر

«کوچه» نام دارد که در اردیبهشت ۱۳۳۹ در مجله «روشنفکر» چاپ شد. این شعر از زیباترین و عاشقانه‌ترین شعرهای نو زبان فارسی است:
بی تو، مهتاب‌شبی باز از آن کوچه گذشتم / همه تن چشم شدم خیره به دنبال تو گشتم / شوق دیدار تو لیریز شد از جام وجود / شدم آن عاشق دیوانه که بودم…

مشیری سوم آبان ۱۳۷۹ در تهران درگذشت.

خودزنی / محیط‌زیست

سرمان شلوغ است، وقت نداریم

آرش خوزستانی

-«محیط‌بان منطقه سبزکوه در جریان درگیری فیزیکی با شکارچیان متخلف مجروح شد».

-«عامل صید سه پرنده شکاری بالابان به ۴ ماه حبس و پرداخت جزای نقدی محکوم شد».

-«عاملین شکار غیرمجاز یک کل وحشی در پارک ملی دنا بازداشت شدند».

-«متخلفین شکار ۲۴ خرگوش پس از واریز ۷۲ میلیون ریال جریمه به دادگاه معرفی شدند».

-«عاملین شکار غیرمجاز ۳کل وحشی به وسیله اسلحه جنگی سیمینوف در طیس به تحمل ۴ سال حبس، ۶۸ میلیون ریال جزای نقدی و مصادره دو قبضه سلاح محکوم شدند».

-«کشف لاشه‌دوکل وحشی‌ودواسلحه‌جنگی درجریان‌درگیری‌تن‌به‌تن‌محیط‌بانان‌وشکارچیان‌متخلف»-۰۰۰۰

آنچه خواندید چند تیر از تیرتهای صفحه‌یک «پایگاه خبری دیده‌بان محیط زیست و حیات وحش ایران» ایران بود. می‌دانم شما هم مثل بنده از خواندن این اخبار تلخ حالتان بد می‌شود و در ذهن خودتان فحش و بد و بیراه‌نثار شکارچیان متخلف می‌کنید. اما فارغ از ناراحتی و بدحالی بنده و شما باید پرسید چرا تانکر و جریمه نقدی و غیره و ذلک تأثیری بر این افراد ندارد؟ چرا این وجود سختگیری‌های بیش از پیش سازمان محیط زیست و همکاری قوه قضاییه و نیروی انتظامی باز هم شاهد چنین رفتارهای خشنوت‌باری علیه حیات وحش سرزمینمان هستیم؟

بعضی بر این عقیده‌اند که باید جریمه‌ها و احکام‌زندان را سختیگرانه‌تر کرد. اما تجربه نشان داده اهرم فشاری چون جریمه‌زندان اگرچه تا حدی می‌تواند کارساز باشد، راه‌حل پایدار و اطمینان‌بخشی نیست. امروز در خبرها می‌خواندم: «مدیرکل دفتر آموزش و مشارکت‌های مردمی سازمان حفاظت محیط زیست سواد محیط‌زیستی را شرط لازم برای پایداری اکولوژیکی ایران دانست و از تدوین شیوه‌نامه مدارس محیط‌زیست و راه‌اندازی ۷۰ مدرسه محیط‌زیستی در سال تحصیلی جدید خبر داد». خبر مسرت‌بخشی است. ما سال‌ها پیش باید به فکر تأسیس چنین مدرسی می‌افتادیم. می‌گویند ماهی راهر وقت از آب‌بگیری تازه است. نمی‌دانم در اینجا هم این ضرب‌المثل صدق می‌کند یا نه؟ نمی‌دانم وقتی آموزش به کودکان ایرانی در زمینه حفظ محیط زیست و حیات‌وحش نُشر بدهد، پدران این کودکان چیزی از حیات‌وحش باقی گذاشته‌اند که این‌بچه‌ها در صد حفظ آن برآیند یا اینکه تا آن موقع‌زیستگاه‌های حیات‌وحش ایران بدل به سرزمین‌هایی خالی شده‌اند که حتی خاطره‌ای جانوران آزاد را هم تداعی نمی‌کنند. اینکه ما به فکر ارتقای سواد محیط‌زیستی افتاده‌ایم خیلی مهم است اما باید به فکر آموزش دادن به نسل میان‌سال و جوان این سرزمین هم باشیم. اغلب شکارچیان متخلف در کشور ما جوان‌اند. ما برای توجیه این جوانان چه برنامه‌ای داریم؟ رسانه‌ها و تلویزیون و سینما‌ما چنین دغدغه‌ای دارند و اگر دارند تا چه حد آن را دنبال می‌کنند؟ در یفا دریغ‌که در کشور سیاست‌زده‌ما حتی رقابت دو کم‌دین متوسط در برنامه‌ای مفرح، به جنگی سیاسی و هیاهویی رسانه‌ای بدل می‌شود اما کمتر کسی حواسش به از میان رفتن طبیعت ایران است. ما آنقدر درگیر کوبیدن این و برکشیدن آن هستیم، آنقدر مشغول مرده‌بادها و زنده‌بادها هستیم که دیگر وقتی برای پرداختن به محیط‌زیست برابمان نمی‌ماند. حق داریم. سرمان شلوغ است. ما کارهای مهم‌تری داریم.

فارسی را پاس بداریم

سرگردانی در صحرای «ذ» و «ز»

چندی پیش در خبرآنلاین در پایان یکی از یادداشت‌های صفحه‌یک خواندم: «باز هم سیاست‌گذار حضرت آقای لاریجانی، و سیاست‌گذارتر از اینکه هر از گاهی اصحاب رسانه‌ای را که پیشان به‌دادسراو دادگاه‌باز شده‌ومی‌شود، فریادخوانید…» موضوع بحث امروز ما نه اشکالات نگارش این یادداشت، بلکه املا‌ی کلمه «سپاس گزار» است که در متن به غلط «سپاس‌گذار» نوشته شده‌است. بارها برایم پیش آمده که دوستان و همکارانم بپرسند: بنیان‌گذار درست‌است یا بنیان‌گزار؟ نماز‌گزار یا نماز‌گذزار؟ قانون‌گذار یا قانون‌گزار؟ و… برای پاسخ به پرسش‌های فوق باید دید «گذاشتن» یا «گزاردن» چه فرقی دارد؟ استاد ابوالحسن نجفی در کتاب مشهور «غلط‌نویسیم» آورده‌است: «عده‌ای گمان می‌کنند اگر «گذاشتن» دلالت‌بر عملی عینی و ملموس نکند،یا به‌بیان‌دیگر، اگر مفعول آن جسم‌نباشد، باید با حرف «ز» نوشته‌شود. مثلاً «قانون» یا «بذعت» یا «بنیان» چون جسم عینی و ملموسی نیست، در ترکیب با این فعل لابد می‌شود قانون‌گزار یا بذعت‌گزار یا بنیان‌گزار. این تصور نادرست در وهله نخست ناشی از خلط‌معنای حقیقی و معنای مجازی گذاشتن‌در وهله‌بعد ناشی از خلط‌معنای این فعل با معنای فعل

نان داغ کباب داغ / تازه‌های نشر

مسجد تاریخی شوستر در نیویورک چه می‌کند؟

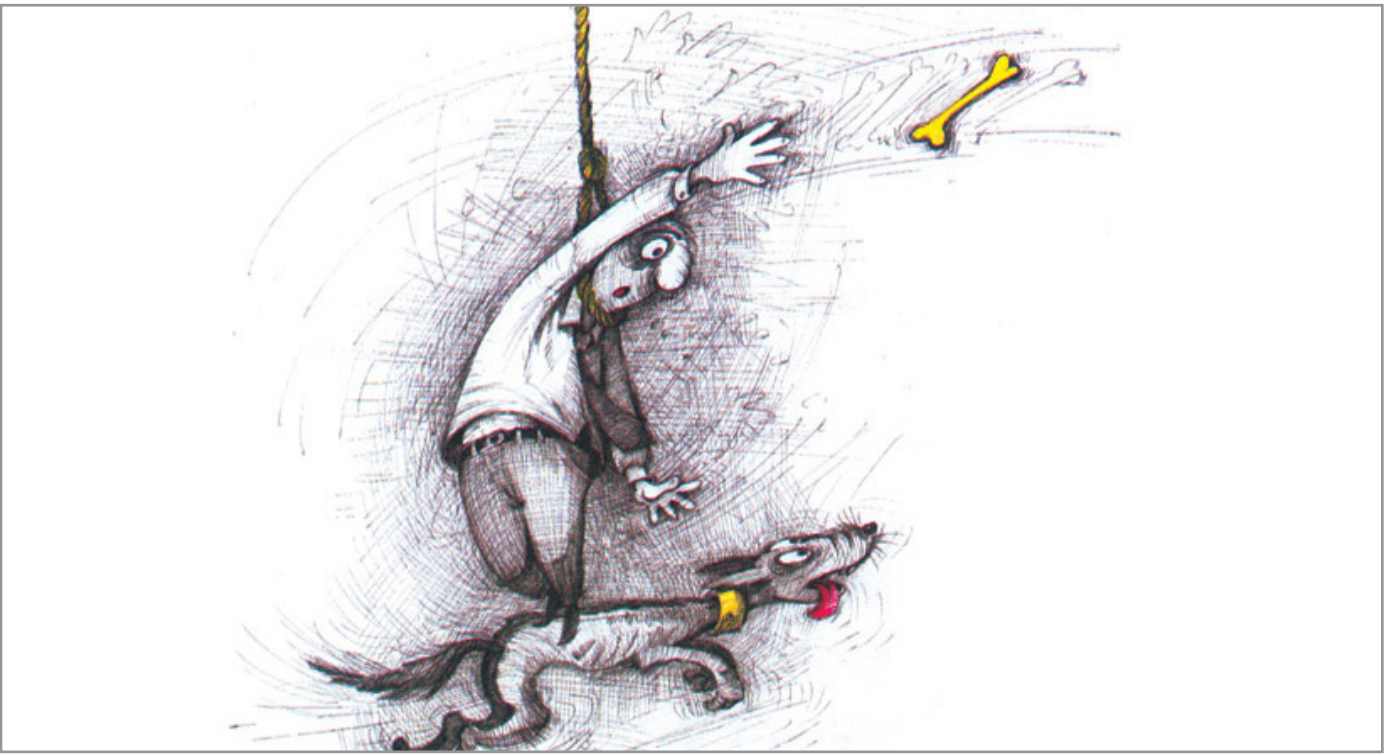
کتاب «کتیبه‌های کوفی مسجد تاریخی جامع شوستر» منتشر شد

کتاب «کتیبه‌های کوفی مسجد تاریخی جامع شوستر» در ۵ فصل و به زبان انگلیسی در شهر نیویورک منتشر شد. در نگارش این کتاب پنج نویسنده ایرانی و غیرایرانی نقش داشته‌اند. سرفصل‌های کتاب را شهر شوستر و مسجد جامع آن، هنر نمایش و هنر خواندن، سالن نمازگزاران، کتیبه‌های مسجد، و کتیبه‌های کوفی سوره‌یاسین تشکیل می‌دهد. تصاویر متفاوت، متعدد و چشم‌نوازی از کتیبه‌ها و خط‌نقاشی‌های مسجد جامع شوستر زینت‌بخش این کتاب است. یکی از علل اهمیت کتاب کاوش در کتیبه‌هایی است که در مسجد جامع وجود دارد و در طول قرن‌ها از دسترس جنگ‌ها و ویرانی‌ها در امان مانده است. دکتر پرت میکلی پژوهشگر انگلیسی و یکی از نویسندگان کتاب در گفت‌وگو با یورونیوز تأکید می‌کند: «کتیبه‌ها، امکان یگانه‌ای را برای مطالعه بصری فرهنگ اسلامی، نحوه ظهور اسلام و چگونگی عمل به آن فراهم کرده است. افزون بر آن خط کوفی در این کتیبه‌ها در بالاترین کیفیت خود تبلور می‌یابد. ما می‌خواهیم مسجد جامع دوباره مورد توجه جهانیان قرار گیرد و محققان و اندیشمندان به پژوهش در مورد آن ترغیب شوند».

این مسجد در طول قرن‌ها چندین بار ویران گشته و در شرایط اسفناکی قرار گرفته و دوباره ترمیم شده، گرچه رونبای آن از بین رفته ولی بن‌مایه و استخوان‌بندی آن در کنار کتیبه‌ها نجات پیدا کرده است. بنابراین امروز این اثر می‌تواند برای کنکاش در تاریخ اسلام مورد استفاده قرار گیرد. در داخل شبستان و بخش ورودی مسجد بیش از ۳۰ کتیبه ارزشمند در پیوند با دوره‌های مختلف تاریخی وجود دارد که به خطوط کوفی، نسخ، ثلث و نستعلیق مزین است. این مسجد را می‌توان موزه کتیبه‌ها و سند تاریخ مکتوب ایران دانست.

کتیبه‌ها تنها به این چهار کتیبه خلاصه نمی‌شود. یکی از کتیبه‌های چوبی به خط کوفی از قرن

گردش روزگار برعکس است

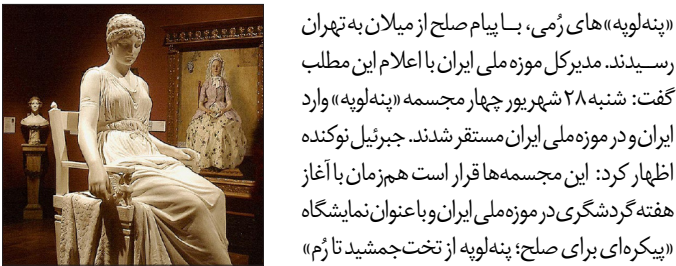

زندگی شاید / ریسمانی است که مردی با آن خود را از شاخه می‌آویزد / زندگی شاید… (فروغ فرخزاد)

طرح: بایرام حاجی‌زاده / آذربایجان

با کاروان حله / اخبار هنر

ز یبارویان پنه‌لویه به ایران آمدند

«پنه‌لویه»‌های ژمی، با پیام صلح از میلان به تهران رسیدند. مدیرکل موزه ملی ایران با اعلام این مطلب گفت: شنبه ۲۸ شهریور چهار مجسمه «پنه‌لویه» وارد ایران و در موزه ملی ایران مستقر شدند. جبرئیل نوکنده اظهار کرد: این مجسمه‌ها قرار است هم‌زمان با آغاز هفته گردشگری در موزه ملی ایران و با عنوان نمایشگاه «پیکره‌ای برای صلح: پنه‌لویه از تخت جمشید تا رم» به نمایش درآیند. این مجموعه شامل چهار مجسمه

«پنه‌لویه» است که دو مجسمه متعلق به موزه واتیکان در رم، یک مجسمه متعلق به موزه «کاپی

تولینی» در ایتالیا و یک مجسمه به همراه انگشت دست متعلق به ایران است که پیش از این به مدت چهار ماه در بنیاد «برادا» در میلان به نمایش درآمده بودند. این باستان‌شناس در باره علت حضور مجسمه «پنه‌لویه» در ایران اظهار کرد: به گفته پژوهشگران، این مجسمه که در کاوش‌های تخت جمشید به دست آمده، در دوره هخامنشی توسط دولت رُم به عنوان هدیه «صلح» به پادشاه ایران اهدا شد، اما در زمان حمله اسکندر مقدونی به ایران آسیب دید. مجسمه‌های «پنه‌لویه» ایران از ۱۸ اردیبهشت با همتایان خود در بنیاد «برادا» در میلان به نمایش درآمده‌بودند. محمدرضا کارگر، مدیر اداره کل موزه‌ها، پیش از این در باره نمایش این مجسمه‌ها به ایسنا گفته بود: یکی از اهداف مطرح شده برای این اقدام، نشان دادن تفاوت‌ها و ارزش‌های این سه مجسمه با یکدیگر است. همچنین بر اساس اصل همکاری میان موزه‌های دو کشور هزینه نگهداری، حفاظت، بسته‌بندی و انتقال مجسمه‌ها به ایران و ایتالیا، بر عهده دولت ایتالیا است.

معشوقه و عشق عاشقان، یک نفس است
روهم نفسی جو، که جهان یک نفس است
با هم نفسی گر نفسی بنشیننی
مجموع حیات عمر آن یک نفس است

(شیخ فرخ‌الدین ابراهیم عراقی، قرن هفتم، رباعیات)

سوت پایان

چهارم هجری به یادگار مانده و در مورد بخشش مالیات گاو و گوسفند مردم شوستر نوشته شده است. از دیگر کتیبه‌های نقش‌بسته در مسجد می‌توان از کتیبه‌های قله سلاسل نام برد که در پیوند با دوره‌های متفاوت تاریخی است از جمله در مورد فرامین ممنوعیت شراب‌خواری و کبوتر بازی در شوستر.

مسجد جامع شوستر، جزو مساجد شبستانی و ستون‌دار و به سبک خراسانی از قدیمی‌ترین مساجد ایران است.

از شمال، ۱۲ ردیف ستون و در جنوب هشت ستون دارد و بلندی هر کدام از ستون‌ها حدود پنج متر است. بنای مناره مسجد جامع در سال ۸۲۲ هجری ساخته شده است. در دوران انقلاب مشروطه از آن به عنوان سنگر در جنگ‌ها استفاده می‌کردند. بخشی از تزئینات مسجد گچ‌بری است، از جمله سوره یاسین در دیوار جنوبی و چند کتیبه دیگر در هر دو محراب زمستانی و تابستانی. اما تزئینات سنگی مسجد در ستون‌ها و کتیبه‌هاست. در گذشته ستون‌ها دارای نقوش تزئینی بود. در دوران پهلوی برخی از ستون‌ها مرمت شد و فقط تعدادی از آن‌ها به عنوان نمونه‌ای دست‌نخورده از این معماری نگهداری شد. کتیبه‌ها در طول زمان به ارزش معماری این بنا افزوده است.

برپایه کاوش‌های باستان‌شناسی در سال ۱۳۸۱ در خزینه شوستر، ابزار و آلات سنگی کشف شده که قدمت آن به ۲۰هزار سال پیش یعنی دوره پارینه سنگی می‌رسد، در واقع در زمان کوچ‌نشینی سنگ بنای شهر شوستر نهاده شده است. متون تاریخی وجود شوستر را در دوران هخامنشیان تأیید می‌کند. در دوران ساسانیان تاسیسات بزرگ آبی و پیچیده در شوستر ساخته شده که از آن به عنوان بزرگ‌ترین موزه آبی دنیا یاد می‌کنند.

تالیف این اثر ارزشمند به همت وحید موسوی جزایری، حسین موسوی جزایری، پاتریک رینگنبرگ، علی محمد چهارمحالی و پرت میکلی به پایان رسیده است.

زندگی شاید / ریسمانی است که مردی با آن خود را از شاخه می‌آویزد / زندگی شاید… (فروغ فرخزاد)

طرح: بایرام حاجی‌زاده / آذربایجان

انتقام ایرانی در سالن سایه

لحن بیان در برگردان مسعود فرزاد صورت پذیرفته و با سرفصل‌های الزامی اقتباس در جزوه‌ای

که دکتر ناظرزاده کرمانی معرفی کرده بود تطبیق داده شد بود. مسیر پیچیده توافق بر سر اجرای این نمایش هموار شد. این بازیگر تئاتر ادامه داد: با در نظر گرفتن اینکه این نمایش در جشنواره آیینی و سنتی سال نود و دو به عنوان اثر برگزیده انتخاب شده بود و همچنین در جشنواره فجر موقعیت‌های مناسبی به دست آورده بود، تصمیم گرفتیم طرح تازه‌ای برای این نمایش در نظر بگیریم تا باز هم فرم اجرایی‌تر قوام آمده در ارتباط با تماشاگر با نوعی زیبایی‌شناسی صورت‌پذیرد. کارگردان نمایش مجلس انتقام‌جویی هملت تأکید کرد: صد البته شورای هنری تالار سایه مشاوره‌هایی کارآمد و صمیمانه به این ایده اضافه کردند. در واقع با قابلیت‌ی که صندلی‌های سالن سایه در اختیار ما می‌گذاشت صحنه نمایش از اجرای تک‌سویه به سه‌سویه‌تغیر شکل داد و این طرح ما را به تبیین زیباشناسانه صحنه‌ها نزدیک‌تر کرد. نمایش مجلس انتقام‌جویی هملت ۲۷ مهر هر شب جز شنبه‌ها در تالار سایه در اجرا می‌شود.

یابر طبق استعمال معاصران اجرا کردن و انجام دادن. مثلاً نماز گزاردن یعنی ادا کردن نماز، بنابراین باید نوشت نمازگزار و نه نمازگذار. یا وام گزاردن یعنی ادا کردن وام، بنابراین وامگزار صحیح است و نه وامگذار. همچنین باید نوشت: حج گزار، خراج گزار، سپاس گزار، خدمت گزار، حق گزار، سنت گزار و… (۲) معنای دوم گزاردن «برگرداندن از زبانی به زبان دیگر یا از بیانی به دیگر یا به تعبیر این زمان، از نظامی (سیستمی) به نظام دیگر» است. بنابراین مرادف است یا ترجمه کردن (گزارنده‌و گزارش به معنای مترجم‌و ترجمه‌یافته‌است) یا تعییر کردن و شرح دادن (خوابگزار ی یعنی تعبیر خواب و خواب‌گزار یعنی معبر)، اصطلاحات گزارشگر و خبرگزار ی که امروزه در معنای خاصی به کار می‌روند یا از همین معنای اخیر گرفته شده‌اند یا مانند پیام‌گزار از معنای اول گزاردن».

به گمانم خواندن توضیحات دکتر نجفی در این باب راهگشاست با این حال فردا و ازه‌هایی را که برای نوشتنشان میان پرسش «ذ» یا «ز» معلق می‌مانیم در حد بضاعت و گنجایش این ستون فهرست خواهیم کرد. امید که آن را نصب‌العین خود کنیم و زین‌پس به جای سپاس گزار نویسیم: سپاس گذار!